

Valtiovarainministeriö

VIITE Lausuntopyyntö VM 066:00/2014

**ASIA LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI
ALKOHOLI- JA ALKOHOLIJUOMAUVEROSTA ANNETUN LAIN 9 §:N
MUUTTAMISESTA**

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholi- ja alkoholijuomauverosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Pienpanimoiden alkoholiveron alennusta ehdotetaan lisättäväksi kahdella tavalla:

Suurimpaan alennukseen oikeuttava enimmäistuotantomäärä ehdotetaan nostettavaksi 200 000 litrasta 500 000 litraan.

Lisäksi alennuksen saamisen edellytyksenä oleva enimmäistuotantomäärä ehdotetaan nostettavaksi 10 miljoonasta litrasta 15 miljoonaan litraan.

Samalla täsmennettäisiin pienpanimon riippumattomuuden edellytyksiä säännöksessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää lausuntonaan seuraavan:

1. Yleistä

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan pienpanimoiden verotuki on käytökelppoinen keino tasata oluen tuottamisen ja jakelun kustannuseroja pienten ja suurten yritysten välillä.

Käsityövaltaisen pienpanimon ja teollisuusprosesseja käyttävän suurpanimon kustannusrakenteet poikkeavat siinä määrin toisistaan, että oikein kohdennettu verotuki pienpanimoille parantaa niiden toimintaedellytyksiä vaarantamatta toimivaa kilpailua tai lisäämättä oluen kokonaiskulutusta ja alkoholin aiheuttamia haittoja.

2. Ehdotusten kannatettavuus

Suurimpaan alennukseen oikeuttavan enimmäistuotantomäärän nostaminen 200 000 litrasta 500 000 litraan ei sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan vaaranna toimivaa kilpailua tai lisää oluen kokonaiskulutusta ja alkoholin aiheuttamia haittoja.

Tällainen aitojen pienpanimoiden veronalennus parantaa pienten panimoiden kilpailukykyä markkinoilla ja voi rajoitetusti edistää myös työllistymistä.

Sen sijaan alennuksen saamisen edellytyksenä olevan enimmäistuotantomäärän nostaminen 10 miljoonasta litrasta 15 miljoonaan litraan voi sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan häiritä kilpailua alkoholijuomamarkkinoilla ja tämän lisäksi lisätä alkoholijuomien kokonaiskulutusta ja alkoholin aiheuttamia haittoja.

Esityksen ainoa tavoite vaikuttaa tässä suhteessa olevan noin 2,8 miljoonan euron verotuen jatkaminen yhdelle panimolle, jonka tuotantomäärä uhkaa ensi vuonna kasvaa 10 miljoonan litran rajan yli. Kyseisen teollisuusyrityksen vuosituotanto on yhteensä noin 26 miljoonaa litraa olutta, muita alkoholijuomia ja virvoitusjuomia ja yritys toimii alkoholijuomien lisenssivalmistajana päivittäistavarakaupan suurimmalle ketjulle.

Erityisen ongelmallista on, että vaikka esityksessä täsmennettäisiin pienpanimon määritelmään liittyviä edellytyksiä, esityksessä ei ilmeisesti puututtaisi millään tavalla siihen, että verotukea käytetään muiden alkoholijuomien kuin oluen lisenssivalmistuksen välilliseen tukemiseen.

Kyseisen yrityksen tuotannon kasvu esimerkiksi vuodesta 2008 on ollut yli 10 miljoonaa litraa. Ehdotuksesta poiketen tällaista teollisuusyritystä ei voida objektiivisesti enää pitää ”pienpanimona”.

3. Ehdotusten vaikutuksista

Pienpanimoille tarkoitetun verotuen myöntäminen suurille teollisuusyrityksille on toimivan taloudellisen kilpailun kannalta ongelmallista kahdessa suhteessa:

Aitojen pienpanimoiden mahdollisuudet kilpailla sellaisen teollisuusyrityksen kanssa, jolle myönnetään pientuotannolle tarkoitettua verotukea ja joka vieläpä säädöstasolla määritellään ”pienpanimoksi”, ovat rajalliset. Ehdotettu verotuen laajennus heikentää siten aitojen pienpanimoiden toimintaedellytyksiä.

Tämän lisäksi verotuen myöntäminen Suomen neljänneksi suurimmalle panimolle vaikuttaa jo koko olutmarkkinoiden toimivuuteen. Esityksen mukainen ”pienpanimon” 15 miljoonan litran vuosituotanto vastaa yli kolmea prosenttia Suomen olutmarkkinoista. Esimerkiksi 20 kertaa Suomea suuremmilla Saksan markkinoilla samalla periaatteella toimien pienpanimoiksi luettaisiin kaikki panimot, joiden vuosituotanto on alle 300 miljoonaa litraa olutta. Todellisuudessa Saksassa pienpanimo saa valmistaa enintään neljä miljoonaa litraa vuodessa.

Kuten edellä on todettu, eniten verotukea saava teollisuusyritys valmistaa jo nyt lisenssillä esimerkiksi kaupan merkkejä. Kaupan merkkien valmistussopimukset solmitaan tyypillisesti tarjouskilpailun jälkeen. On siis mahdollista, että pienpanimoille tarkoitetun verotuen avulla voidaan välillisesti tukea muiden alkoholijuomien valmistusta ja näin saada epäoikeudenmukaista kilpailuetua markkinoilla.

Esityksen taloudellisissa vaikutuksissa todetaan, että esitys kasvattaisi verotulojen menetystä vuoden 2013 tasolla laskettuna noin 400 000 eurolla. Verotuen valtiontaloudelliset vaikutukset lisääntyvät automaattisesti, jos alalle tulee lisää pienpanimoita, jos verotu-

kea tulee esityksen jälkeen myöntää myös useammalle ulkomaiselle panimolle tai jos nykyiset panimot nostavat tuotantomääriään.

Erityisesti ulkomaalaisten ”pienpanimoiden” kannattaa esitetyn muutoksen jälkeen ha-
keutua Suomen markkinoille verotuen toivossa. Suomi myöntäisi näin verotukea esi-
merkiksi ruotsalaisille panimoille, joille ei Ruotsissa myönnetä verotukea lainkaan, ja
sellaisille saksalaisille panimoille, jotka ovat kasvaneet liian suuriksi Saksan markkinoi-
den näkökulmasta.

Pelkästään verotukeen oikeutettujen ulkomaalaisten panimoiden laajamittaisempi tule-
minen markkinoille voi vähentää valmisteverotuottoja useita miljoonia euroja vuodessa.
Erityinen ongelma syntyy siitä, että samalla Suomen lainsäädäntö takaa ”pienpanimon”
määritelmän näille suurehkoille ulkomaalaisille toimijoille, jotka voivat käyttää määri-
telmää markkinoinnissaan hyväksi. Tämä ei ole valtiontalouden kannalta tarkoituksen-
mukaista eikä tämä millään tavalla tue kotimaisten pienpanimoiden kilpailutilannetta.

Nykyinen verotuki ei ole välttämättä määrältään oikea. Vuoteen 2008 saakka pien-
panimoiden verotuki oli enimmillään hieman yli miljoona euroa, kun se on nyt yli viisi
miljoonaa euroa. Yksi suuri ”pienpanimo” saa verotukea nykyisin vajaat 2,8 miljoonaa
euroa vuodessa. Tämä yhden yrityksen saama verotuki on puolet koko pienpanimoiden
verotuen määrästä.

Voimassa olonsa aikana yli seitsenkertaiseksi kasvaneen panimoiden verotuen määrä
ylitti viime vuonna jo esimerkiksi invalideille suoritettujen autoveron palautusten mää-
rän (autoverolaki 1482/1994 50-51 §). Lisäksi, jos olutveroa nostetaan, verotuki lisään-
tyy automaattisesti samalla.

Kaikki edellä esitetty näkökohdat viittaavat siihen, että korkean valmisteverotuksen al-
koholijuomien kulutusta vähentävä vaikutus voi rapautua jonkin verran. Verotuen laa-
jentaminen sen alkuperäisen tarkoituksen vastaisesti, sen myöntäminen suurillekin koti-
maisille ja ulkomaalaisille panimoille ja verotuen käyttäminen muiden alkoholijuomien
lisenssivalmistuksen tukemiseen luovat myös varteen otettavia kannustimia alkoholi-
juomien tuotannon ja kulutuksen lisäämiselle.

4. Sosiaali- ja terveysministeriön muutosehdotus

Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että verotuen saamisen edellytyksenä olevaa tuo-
tannon enimmäismäärää ei laskettaisi pelkästään tuotetun oluen määrästä, vaan kaikkien
yrityksen tuottamien alkoholijuomien ja virvoitusjuomien määrästä. Jos verotuen perus-
teena on vain tuotetun oluen määrä, pienyrityksille tarkoitettu verotuki voi ohjautua
kuinka suurelle teollisuusyritykselle tahansa – kunhan se tarkkailee oluen tuotantomää-
riään. Jos tätä rajausta ei tehdä, tulee verotuki myönnettäväksi myös esimerkiksi ulko-
maalaiselle muiden alkoholijuomien tai virvoitusjuomien valmistajalle, joka päättää
aloittaa oluen tuotannon ja tuonnin esimerkiksi juuri Suomeen. Tällä tavoin verotuella
alennetut alkoholijuomien hinnat ja käynnistynyt hintakilpailu vaikuttaisivat myös alko-
holihaittoihin.

Rakennedirektiivin 4 artiklassa säädetty rajoitus, jonka mukaan verotukea ei saa myön-
tää lisenssivalmistusta harjoittavalle panimolle, esitetään kirjattavaksi alkoholijuomave-
rolakiin. Direktiivi ei rajoita sitä, koskisiko tämä rajoitus jäsenmaan verolainsäädännös-

sä pelkäästään oluen lisenssivalmistusta tai esimerkiksi myös muiden alkoholijuomien lisenssivalmistusta. Edellä mainitut kilpailunäkökohdat puoltaisivat myös sitä, että mitä tahansa lisenssivalmistusta harjoittava teollinen panimo suljettaisiin verotuen ulkopuolelle.

Jos edellä mainitut korjaukset tehtäisiin, enimmäistuotantomäärän nostaminen 10 miljoonasta litrasta 15 miljoonaan litraan ei olisi ainakaan alkoholipoliittisesti ongelmallista.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että jos edellä mainitut korjaukset tehtäisiin, voitaisiin verotuen määrässä säästää useita miljoonia euroja tai vaihtoehtoisesti nostaa verotuen suuruutta esimerkiksi enintään 2 - 4 miljoonaa litraa tuottaville pienyrityksille ilman, että verotuen kokonaismäärää kasvatettaisiin.

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

Hallitusneuvos

Ismo Tuominen

